

KAIP SEKĖSI ENTOMOLOGAMS, NORĖJUSIEMS ATRASTI NAUJŲ RŪŠIŲ PIETŲ AMERIKOJE TIES PUSIAUJU

Jonas Rimantas STONIS

(Tęsinys, pradžia 1-ame 2007 m. numeryje)

Vaikai – visur smalsūs. Ekvadore jie mus draugiškai pasitikdavo

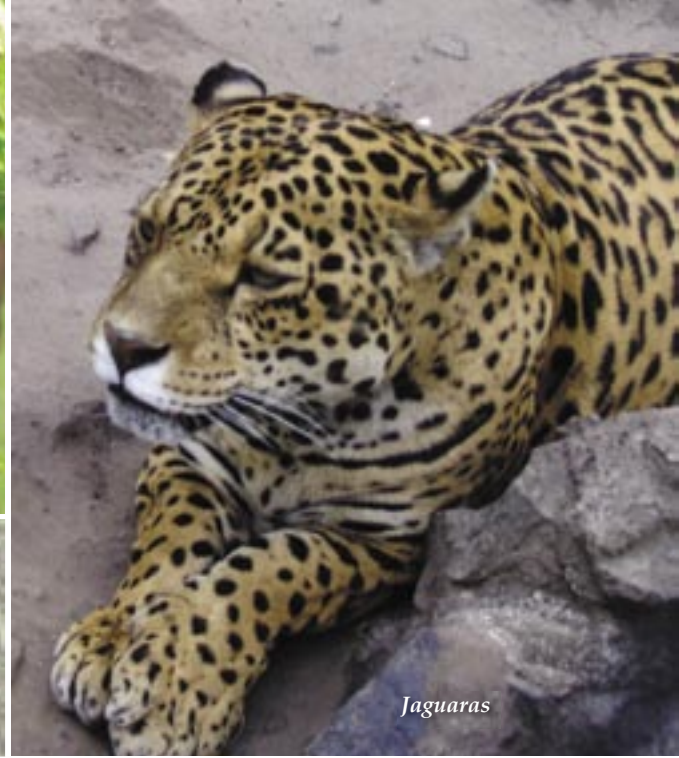
Drėgnieji Ekvadoro atogrąžų miškai
Kadangi drėgnieji atogrąžų miškai sparčiai kertami, o gyvūnų bei augalų buveinės beatodairiškai naikinamos, Ekvadoro atogrąžų flora ir fauna sparčiai nyksta. Tuo netruko pasinaudoti įvairūs internetiniai sukčiai. Jie gaudina žmones pasakojimais apie būtinybę išsaugoti atogrąžų gamtą ir ragina paaukoti pinigų, sakydami, kad sumokėję 50 JAV dolerių jūs išsaugosite vieną rūšį. Žada net išduoti raštelį, liudijantį apie jūsų kilnų poelgį (vienos rūšies išsaugojimą). Aš pamėginau iesti

į vieną iš tokių interneto svetainių. Pasirodo, kad nors rūšies „išsaugojimas“ kainuoja 50 JAV dolerių, iš tikrųjų svetainėje galima paaukoti tik arba 30, arba 60 dolerių (50 dolerių nuorodos nėra). Aišku, 30 dolerių, anot svetainės savininkų, rūšies neišsaugos, tad... tenka ryžtis sumokėti 60 dolerių. Bet neapsigaukite – šitaip rūšies neišsaugosite.

Pasaulio atogrąžų miškai gana įvairūs (iš viso jų yra apie tuzinas skirtingų tipų): nuo žemumų drėgnųjų atogrąžų iki sausųjų atogrąžų miškų arba, pavyzdžiui, rūkų miškų, dar vadinamų kalnų drėgnųjų atogrąžų miškais, kurie yra aukštai kalnuose ir skendi nuolatiname rūke. Drėgnuosiuose atogrąžų miškuose per metus iškrinta labai daug kritulių (daugiau kaip 2000 mm per metus, o kai kuriose vietovėse metinė kritulių norma gali siekti net 10 tūkst. mm; plg.: Lietuvoje per metus iškrenta apie 600–700 mm). Paros vidutinė temperatūra atogrąžų miške siekia apie +26, o dienos – apie +30–34 °C, tačiau retkarčiais gali nukristi iki +17–18 °C.

Nors ir nedidelė, bet labai svarbi Amazonės miškų dalis priklauso Ekvadorui: pradedant rytiniais Andų šlaitais maždaug 1,5 km aukštyje iki Rytų lygumų regiono (*Oriente*), esančio 200–400 m virš jūros lygio. Kitoje Andų kalnų grandinės pusėje, vakarinėse Ekvadoro lygumose taip pat

plyti drėgnieji atogrąžų miškai, tačiau jie nepriklauso Amazonės baseinui. Nors šie miškai labai nedideli ir sparčiai naikinami, jie išsiskiria didele biologine įvairove ir ypač dideliu gyvūnų bei augalų endemizmu. Iš viso šiuo metu Ekvadore yra išlikę tik 37 proc. (apie 9 mln. ha) atogrąžų miškų, lyginant su tais miškų plotais, kurie čia augo prieš atsikeliant ispanų užkariautojams. Per pastaruosius 35 metus dėl gyventojų skaičiaus didėjimo, intensyvaus miško kirtimo, ganyklų plėtojimo ir kitų priežasčių buvo prarasta 2/3 Ekvadoro pirminių (senovinių) atogrąžų miškų. Kai kas spėja, kad Amazonės miškuose gali gyventi apie 10 mln. organizmų rūšių, tačiau didžioji jų dauguma dar nėra identifikuoti (mokslininkų atrasti ir aprašyti). Ekvadoro drėgnuosiuose atogrąžų miškuose, kaip ir visur, didžiausią biologinės įvairovės dalį sudaro vabzdžiai ir kiti smulkūs gyvūnai. Tačiau žmonėms daugiau yra girdėti tokie Ekvadoro gyvūnai kaip tapyrai (jie neagresyvūs, ēda tik augalus, nors sveria iki 300 kg), įvairūs kačių šeimos atstovai (jaguarai, ocelotai ir plačiai Amerikos žemynuose paplitusios pumos). Šioje šalyje aptinkama 19 primatų rūšių – visos šios beždžionės yra puikios medžių kopinėtojos ir naudojasi labai ilga bei labai tvirta uodega. Bene garsiausias yra įvairios vorinių, voverinių beždžio-

Jaguars

**EKVADORO
DRĖGNUOSIUOSE
ATOGRĄŽŲ MIŠKUOSE**

Tapyras

nių ir kapucinių rūšys (baltaveidžių kapucinių nuotraukos buvo skelbiamos 2007 m. žurnalo 2 ir 5 numeriuose). Ekvadore taip pat aptinkami armadilai, tinginiai ir skruzdėdos. Pats didžiausias pasaulio graužikas – kapibara – taip pat gyvena įvairiose šios šalies ekosistemose (ne tik drėgnuose paupiuose, kaip dažniausiai įsivaizduojame). Esama ir daugybė įvairių gyvačių (tarp jų anakondų), krokodilų (t. y. kaimanų, užaugančių iki 4 m) ir daugybė spalvingų medlapių varlių, kurių oda turi labai nuodingų išskyrų. Tačiau kad ir kokia įdomi būtų Amazonės gamta, šikart mūsų ekspedicijos maršrutai pasuko į Andų kalnus.

Ant aukščiausio Andų ugnikalnio netikėtai praradau valdžios galias

Čia, Ekvadore, neseniai nutiesė naują kelią, kuris jungia Riobambą ir Guarandą bei eina per aukštą pietinį Čimboraso šlaitą, visai šalia ledynais sukaustytos ugnikalnio viršūnės. Savo bendražygiams prasitariu, kad yra galimybė praleisti visą dieną labai aukštai kalnuose, šalia ledyno. Tik ar užteks mums ryžto ir drąsos? Juk šioje vietovėje 4,2–5 km aukštis, labai permainingas oras, dažnai pakyla šaltas

Lamos (Auchenia glama), kaip ir alpakos, buvo prijaukintos prieš 6 tūkst. metų ir dabar laukinės nebeaptinkamos

Alpakas (Auchenia pacos) galima atpažinti iš trumpo snukio

rūkas ir pradeda pūsti ledinis vėjas, o mes neturime nei žemėlapių, nei supratimo, kas ten mūsų laukia.

Iš tikrųjų, atvykę pakliuvome į tirštą šaltą rūką, mažai kas tebuvo matyti. Nors čia pusiaujas, mes apsilvilkę visais drabužiais, kuriuos tik turime, o aš esu dar ir apdairiai pasiėmęs nertas pirštines. Rūkas pradeda sklaidytis, ir prieš mus atsiveria išpūdingas vaizdas: šalta akmeninga dykuma, kurioje tik vietomis išvysi žemaūgių augalų sąžalynus, o kiek toliau – nuo ugnikalnio viršūnės nutįsę ledynų liežuviai. Toks išpūdis – lyg būtume kitoje planetoje arba mėnulyje. Ir deguonies čia nedaug... „Tik laikykimės kartu, neišsiskirstykime“, – išpėju bendražygius. Tokioje aplinkoje ne tik sunku kopti į kalną, bet ir labai lengva prarasti nuovoką, klaidingai įvertinti atstumus ir savo jėgas (patikėkite, žmogaus pojūčiai čia visai kitaip veikia). Nors atrodo, kad dėl saugumo priemonių sutariame, bet kur tau! Mūsų anglas bendražygis Saimonas pirmasis sumano sulaužyti susitarimą – užsigėdžia vienas eiti arčiau ledynų ir kopti aukštyn ugnikalnio kraterio link. Dr. Arūnas atvirkščiai – supyko, kad mes čia atsibeldėme, nori kuo greičiau į žemumas, nes jis netiki, jog šioje vietoje rasime kokių nors augalus minujančių mikrodrugių vikšrų, be to, jis visiškai sužvarbo, jam pradėjo skaudėti galvą ir todėl prarado bet kokią draugiškumą (kalbos dovaną taip pat...). Mane staiga ištinka tai, ko niekad dar nebuvo: apima silpnumo jausmas, atrodo, kad galiu bet kada prarasti pusiausvyrą ir be sąmonės pargriūti tiesiai ant akmenų. Per daug staigiai pasikeitė oro slėgis, nėra pakankamai deguonies. Aišku, išsigandau, tad iš tos baimės puoliau valgyti vienintelę bandelę, kurią turėjau įsidėjęs, ir plempiti vandenį. Pasirodo, tai padeda. Atgavęs jėgas, bandau suvaldyti mūsų komandą,

kuri dabar pasidarė visiškai pakriko (o gal man taip tik pasirodė?).

Aukštai Andų kalnuose galima pamatyti būrius laukinių lamų – guanakų (*Lama guanicoe*) ir vikunijų (*Auchenia vicugna*). Tai kupranugarinių (Camelidae) šeimos porakanopiai gyvūnai. Guanakai yra išlikę tik Anduose nuo Peru iki Patagonijos, sunkiai pasiekiamose kalnų vietovėse, vikunijos dar aptinkamos mažesniuose plotuose. Skirtingai negu žmogaus laikomos lamos ir alpakos, guanakai ir vikunijos yra liekni ir bailūs. Jie stebi žmogų iš toli ir neprisileidžia artyn. Saimonas nieko nesakęs nuėjo kažkur tykoti vikunijų, o Arūnas supykęs vienas pradėjo... leistis nuo kalno žemyn. Kiek turio jėgų, šaukiu Arūnui, kad neitų, kad palauktų (išsiskirstysime – pražūsime), o Saimoną keičiu visais žinomais angliškais keiksmažodžiais ir moju, kad grįžtų. Mano, kaip vado „valdžia“ „beorėje kalnų erdvėje“ subliūško tarsi koks muilo burbulas. Dabar vienintelis man likęs žmonių valdymo įrankis – gerklė: rėkiu kiek išgalui ir tai šiek tiek padeda.

**PRIE AUKŠČIAUSIO ANDŲ UGNIKALNIO
ČIMBORASO APTIKOME AYŠIAURIAŲ
KALNŲ DYKUMĄ IR VIKUNIJŲ**

Vikunijos (Auchenia vicugna)

Tik giliai įlindęs į tas griovas, dr. Arūnas netikėtai aptiko mums neregėtą augalą, kurį pavadinome Andų gailiumi ir ant kurio surinkome naujos mokslui mažųjų gaubtagalvių rūšies vikšrus

Dėl kalnų ligos aukštai kalnuose mūsų kolega dr. Arūnas (kairėje) netikėtai prarado kalbos dovaną

Tos nuostabios spjaudalės lamos, alpakos, guanakai ir vikunijos

Tai gana artimi šiuolaikinių kupranugarinių giminaičiai. Gal nustebsite, bet kupranugarinių šeimos gyvūnai atsirado ne Azijoje arba Afrikoje, o centrinėse Šiaurės Amerikos lygumose maždaug prieš 40 mln. metų. Kai prieš kokius 4–5 mln. metų, iškilus Panamos sąsmaukai ir pirmą kartą susijungus Šiaurės bei Pietų Amerikoms, tie senoviniai gyvūnai pradėjo migruoti į Pietų Ameriką. Ten iš jų išsivystė dabartinės lamos, alpakos, guanakai ir vikunijos. Maždaug prieš 2 mln. metų Beringo sausumos „tiltu“ (tarp dabartinės Aliaskos ir Čiukotkos) kupranugarinių protėviai iš Šiaurės Amerikos pateko į Aziją, o vėliau ir į Afriką (tai dabar gyvenantys kupranugariai, kuriuos mes gerai žinome iš pasakojimų, kelionių po Aziją arba Afriką ir iš dokumentinių filmų). Istorinėje savo tėvynėje, Šiaurės Amerikoje, kupranugariniai išnyko paskutinio apledėjimo pabaigoje (maždaug prieš 10–12 tūkst. metų). Manoma, kad juos medžiodami galėjo išnaikinti pirmykščiai žmonės.

Lamos (*Auchenia glama*) nuo inkų civiliza-

cijos laikų buvo žmogaus laikomos kaip vertingas naminis gyvūnas (prijaukintas maždaug prieš 6–7 tūkst. metų). Jos gali nešti tokio svorio nešulį, kiek pačios sveria. Ir ne šiaip nešti, o keliauti su tokiu kroviniu keletą ar net keliolika kilometrų (vargšės lamos...). Šių gyvūnų mėsa valgoma, o vilna švelni. Visiškai suaugusi lama gali būti 1,6–1,8 m aukščio (matuojant iki viršugalvio), o sverti 120–205 kg. Tai bandos gyvūnai. Gana greitai dresuojami, per kelias pamokas sugeba suvokti ir išmokti, ko iš jų norima.

Dabar Pietų Amerikoje gyvena daugiau nei 7 mln. lamų bei alpaku, iš kur daug jų buvo introdukuota ir į kitus kraštus.

Atskirti lamas nuo alpaku ar kitų artimų rūšių nėra lengva: šie gyvūnai dėl prijaukinimo gali labai įvairiai atrodyti, be to, dažni skirtingų rūšių hibridai. Iš tikrųjų mokslininkai iki šiol ginčijasi, ar lamų yra tik viena rūšis ar dvi, ar daugiau. Kad ir kaip ten būtų, skiriamos šios skirtingos formos (šiam straipsnyje traktuojamos kaip savarankiškos rūšys): lamos (*Au-*

chenia glama, arba *Lama peruana*), alpakos (*A. pacos*), guanakai (*A. huanaes*, arba *L. guanicoe*) ir vikunijos (*A. vicugna*, arba *A. vicuena*). Jei lamų (plačiąja prasme) yra tikrai 4 rūšys, tai lamos (siaurąja prasme) yra kilusios iš guanaku, o alpakai – iš vikunijų. Visų lamų pėda – lyg pagalvėlė, tad šie gyvūnai, skirtingai negu į Pietų Ameriką introdukuotų arklų ir galvijų, nesuardo lengvai pažeidžiamos paramų žolinės dangos. Bet nepamirškite, susierzinusios lamos (visos rūšys) spjaudosi (kaip ir kupranugariai)!

Lamos ir alpakos dabar žinomos tik prijaukintos. Jų spalva ir dydis gali būti labai įvairūs. Kai kurios lamos ir alpakos yra pilkos arba juodos spalvos, bet dažnai jų kailis rudas, gelsvas ar baltas. Atskirti lamas nuo alpaku galima pagal dydį ir galvos formą: alpakos kiek mažesnės už lamas, jų galva trumpesnė. Guanakai ir vikunijos yra lieknesni ir mažesni gyvūnai (vikunijos – pačios mažiausios ir pačios grakščiausios, elegantiškiausios). Tiek guanakai, tiek vikunijos yra laukiniai gyvūnai. Vikunijos ne tik daug mažesnės už guanakus, bet ir turi gerokai trumpesnę galvą. Joms taip pat būdingas didelis styrantis šviesių plaukų kuokštas krūtinės srityje (iš šio požymio bene lengviausia atpažinti šiuos gyvūnus). Dabar vikunijos pasidarė retos (todėl saugomos), gyvena kai kuriose aukštųjų kalnų vietovėse pietiniame Ekvadore, Peru ir Bolivijoje. Jų vilna ypač švelni, tačiau jos nedaug. Guanakai taip pat sparčiai nyksta (reikia imtis skubių apsaugos priemonių!).

Mes griovose: pykstamės, bet randame naują rūšį

Pažadu dr. Arūnui, kad po kurio laiko leisimės kiek žemiau, ten yra tokių nuo ugni-

Į labai tankius sąžalynus suaugusios kietalapės paramų žolės sudaro gauburius, ant kurių atsigulęs jautiesi kaip lovoje

kalnio viršūnių einančių nuostabių kanjoniukų, o juose – prižėlusių vešlių augalų. Kai ten nusileidžiame, aptinkame tik lamų ištryptas ir pridergtas griovas, visi augalai nuniokoti. Arūnas visai sustreikuoja, atsisako net žiūrėti, kas tose griovose. Aš, artistas, vaidinu labai susidomėjusį, tik landau po griovas vaizduodamas, kad tuoj tuoj imsiu ir atrasiu kokį stebuklą (absurdas). Tačiau aplinkui daugybė natūralių „sofučių“ – tiesiog į labai tankius sąžalynus suaugusios tokios kietalapės paramų žolės. Tie žolių gauburiai idealiai plokšti, kokių 3–4 m ilgio ir 2–3 m skersmens (arba apvalūs), kai ant jų atsiguli, jautiesi kaip ant lovos. Stebuklas atsitinka netikėtai, kai vis dėlto Arūnas užmato palei griovų vandenį prižėlusius į mūsiškius *Geranium* panašius augalėlius. Ant jų yra tuščių mažųjų gaubtagalvių (*Nepticulidae*) minų. Dr. Virginijus atranda požeminius urvus, iš kurių išteka šaltiniai, o jų krantai apaugę visokiais drėgmėmėgiais augalėliais. Dar toliau griovos pasidaro maždaug 3–4 m gylio, o jų krantai tankiai apaugę didžiu-

Arūnas paleido į laisvę visas savo auginamas gyvalazdes, bet prieš paleisdamas kiekvieną pašaukė vardu ir dar paglostė

lių paramų žolių kuokštais (ten įlindusio žmogaus nepastebėsi). Bet kai įsikverbi giliau po tais žolių kuokštais, vėjas neužpučia (šviečiant saulei gali pasidaryti net karštoka), ir ten auga visokiausių kitų įdomybių. Pavargęs nuo paties savo rėkalojimų, guliu griovoje ant pilvo ir stebiu nepaprastą šalia šaltinio žaliuojantį vandens augalijos pasaulį. Mano tikslas – padaryti bent vieną padorią fotografiją, kuri iliustruotų aukštuosiuose Anduose gyvenančių gaubtagalvių (*Nepticulidae*) buveines. Arūnas dabar, kaip senais gerais laikais, griovomis tik tolyn, tolyn ir dingsta iš aki-račio. Iš kur jis tiek tos energijos turi? Be galo entuziastingas, pasiaukojantis tyrinėtojas. Jis aptinka naują, mums neregėtą mitybinį augalą su mažųjų gaubtagalvių minomis ir net vikšrais! Tas augalas žydi ryškiai geltonai ir kiek primena mūsiškį

Kasdien po pietų iš Andų tarpeklių pradeda kilti tiršto rūko debesys, kurie netrunka pereiti į lietus, besitęsiantį iki pat nakties

gailį (*Ledum*). Kol tų visų mūsų surinktų mitybinių augalų neapibūdins ekvadoriečiai botanikai, vadinsime jį Andų gailiumi. Tačiau vakarėja ir iš žemumų kylantys debesys pranašauja šaltą tamsią naktį. Dabar jau ne tik aš, bet ir Saimonas bei Virginijus šaukiame, kiek tik gerklės neša: „Arūnai, Arūnai, sugrižk!“ Žygis pasisekė, bet mes iš čia turime kuo skubiau dingti, kol neužėjo paramų naktis: aukštai kalnuose gera tik diena, naktį niekam nelinkėčiau užsilaikyti – sakyčiau, pražūsit, bet pats to dar neišbandžiau.

Sausieji Ekvadoro miškai

Ne visi žino, kad nusileidus nuo Andų kalnų Ekvadore taip pat yra sausieji atogrąžų miškai; jie aptinkami tik dviejuose regionuose: palei Ramiojo vandenyno pakrantę – Pakrantės Kordiljeroje (*Cordillera de la Costa*) ir pačiuose pietuose palei Peru sieną Tumbeso – Pjūros (*Tumbes-Piura*) vietovėje. Tai unikali ekosistemos liekanos. Flora ir fauna prisitaikė gyventi didelės sausros ir drėgmės kaitos sąlygomis. Nusistovėjus sausajam sezonui, medžiai čia meta lapus. Dauguma pasaulio sausųjų atogrąžų miškų aptinkami kiek šiauriau arba piečiau pusiaujo drėgnųjų miškų (maždaug tarp 10° ir 20° abipus pusiaujo). Biologinės įvairovės požiūriu patys turtingiausi pasaulio sausieji atogrąžų miškai yra pietinėje Meksikoje ir Bolivijos žemumose. Sausųjų atogrąžų miškų esama ir Afrikoje. O štai Indijos ir Indokinijos pusiasalio sausieji atogrąžų miškai žymūs didele stuburinių gyvūnų įvairove, Madagaskaro ir Naujosios Kaledonijos miškai – reliktniais taksonais. Pastebėtas dėsningumas, kad rūšys, gyvenančios sausuosiuose atogrąžų miškuose, dažniau paplitusios didesniuose arealuose nei rūšys, gyvenančios drėgnuosiuose atogrąžų miškuose. Tačiau dažniausiai

patys sausieji miškai būna labai izoliuoti ir nedideli. Ekvadoro ir kaimyninių šalių (esančių palei Ramiojo vandenyno pakrantę) sausieji atogrąžų miškai kaip tik ir įdomūs didele endeminių rūšių gausa būtent dėl šių miškų geografinės izoliacijos. Kas penkta augalų rūšis, auganti sausose Ekvadoro Ramiojo vandenyno pakrantėse, yra endeminė, niekur kitur pasaulyje neaptinkama. Nors apskritai biologinė įvairovė čia nėra tokia turtinga kaip drėgnuosiuose atogrąžų miškuose, tačiau fauna ir flora daugeliu atvejų yra unikali. Sausieji atogrąžų miškai yra viena sparčiausiai nykstančių atogrąžų ekosistemų. Jie ypač lengvai nukencia nuo miško gaisrų ir sunkiai atsikuria (arba visai neatsikuria). Geriausiu atveju vietoje jų įsiveisia spygliuoti krūmynai arba įvairių tipų stepės. Šio biomo ekosistemos ypač pavojinga „svetimų“ rūšių introdukcija. Tad sausieji atogrąžų miškai yra viena svarbiausių saugotinių pasaulio objektų, o šių miškų Ekvadore yra išlikę tik apie ketvirtis (25 proc.), lyginat su visiškai neseniai vešėjusiais.

Aloagas ir Tandapis bei vargšas Saimonas ant status skardžio

Vasario pabaigoje sugrižtame į Ekvadoro sostinę Kitą (*Quito*), iš kur dabar mūsų žygiai tęsis į vakarinius Andų kalnų šlaitus. Kelias iš Aloago (*Aloag*, esančio pačiame Tandapio tarpeklio viršuje, maždaug 3 km aukštyje) iki atogrąžų augalais apžėlusio Tandapio yra status ir pavojingas. Bet labai gražus ir paliekantis išpūdį visam gyvenimui: vaizdingi žali kalnai, be galo status ir gilūs tarpeklių skardžiai, išpūdinga augalija. Tai bene pagrindinis kelias, jungiantis Ekvadoro sostinę su Ramiojo vandenyno žemumomis, todėl čia pamatysi daugybę sunkvežimiu, gabenančių prekes, medieną arba degalus.

**ATOGRĄŽINĖ VAKARINIŲ ANDŲ
ŠLAIŲ GAMTA YRA VIENAS
PASAULINIŲ BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS
STEBUKLŲ (1600–1100 m v. j. l.)**

Šioje vietovėje taip pat kursuoja daug nedidelių autobusų, kuriais labai pravartu pasinaudoti keliaujant bet kuria kryptimi Tandapio tarpekliais. Kol dar kelias nepradėjo leisti gilyn į tarpeklius, stabtelime Aloage. Pakelėse moterys ir vaikai parduoda vietinį jogurtą, supilstytą į plastmasinius kibirelius ir pavadintą „pur pur“ ar kažkaip panašiai (dabar neatmenu). Įdomiausia, kad tas jogurtas laikomas diena iš dienos pačioj saulėkaitoje, bet, matyt, negenda. Saimonui nelaimė. Jis net manė negalės vykti su mumis į žygi, nes pajuto pirmuosius dizenterijos požymius. Tačiau keliauti labai norisi, o viduriai nieko nebevalgant susitvarkė, tad ir jis kartu su mumis vietiniame autobusiuke, vykstančiame Tandapio link. Virginijus jaučia, kad reikia padaryti bent vieną mūsų fotografiją autobuse bei įamžinti mano įprotį pusryčiauti, kol keliauju. Saimonas taip pat užsinori tokios nuotraukos ir visiškai užsimiršęs apie savo pavojus pasiskolina iš manęs vietinio „pur pur“ jogurto (ko nepadarysi dėl fotografijos, juo labiau kad jo apetitas dabar žvėriškas!). Bet tai buvo nedovanotina klaida. Saimonas ištervia dar gerą pusvalandį, po to tenka stabdyti autobusą. Vienoje kelio pusėje status kaip siena akmeningas šlaitas, kitoje – krūmais apžėlęs status skardis. Nuo jo – kaip į prarają, dugnas skendi miglose, nieko nematyti. Mes einame rinkti medžiagos, o Saimoną paliekame viduriuoti pusiau kabant nuo skardžio, viena ranka išikabinus į stipresnį krūmą...

Beje, labiausiai nustebino, kad vakarinis kelio šlaitas tiesiog apipultas visokiausių mūsų nematytų minuojančių drugių vikšrų. Arūnas jau nebespėja skaičiuoti naujai aptiktų rūšių, o manęs prašo fotografuoti minų pavyzdžius. Artėja „palydos“, nes Arūnas į šį tarpeklių atsivežė savo augintas gyvalazdes ir rengiasi jas paleisti į laisvę. Jeigu viskas gerai – jos išgyvens, o Arūnui užtenka to, kad jos jam pridėjo kiaušinėlių, kuriuos vešis auginti į Lietuvą. Kiekvieną gyvalazdę jis dar paglosto (spėju, ar nebus net vardų joms davęs...).

Šiuos paukščius grifus Ekvadore aptiksite netik džiunglėse, bet ir visur, kur yra šiukšlynų

Nuostabusis Tandapio miestelis vakariniuose Andų kalnų šlaituose (1200 m v. j. l.)

Ieškodami egzotų, patys tokiais tapome Tandapis (žemėlapiuose dažniau vadinamas kitu vardu – *Manuel Cornejo*) – atogrąžų rojus. Čia auga ir palmės, ir lianos, ir visokios orchidėjos. Miestelis – abipus kelio išstatytų dviaukščių namų kvartalas. Yra net sukūžęs viešbutėlis ir daug nešvarių restoranėlių. Jei juos galima vadinti restoranais, nes maistas čia parduvinėjamas iš suodinių katilų tiesiog gatvėje. Prie daugelio restoranėlių kabo po paskerstą kiaulę (įprastas dalykas Ekvadore). Iki džiunglių – ranka paduoti. Bet mes šlaputėliai, lietus ne pirmą dieną gadina mūsų žygius. Nepermirkami apsiaustai apsaugo nuo lietaus, bet šiltą dieną labai pridrėgsta iš vidaus, nes tie mūsų „specialūs“ apsiaustai nepraleidžia prakaito. Vietiniai į mus žiūri kaip į egzotinius padarus. Pačios drąsiausios merginos paprašė net kartu nusifotografuoti, o paskui dar mus ir atskirai nufotografavo – turbūt rodys kitiems ir girsis. Taip ieškodami egzotikos, patys tapome „egzotais“. Laikams namo – Saimonui į Angliją, mums į Lietuvą. Kaip mes grįžome į Vilnių, skaičiuokite 1-ame 2007 m. žurnalo numeryje: „Iberia“ oro linijų lėktuvas vos ne vos, traškėdamas ir purtėdamas nuskraidino iki Madrido, kur slaptoji policija mus palaikė narkotikų prekeiviais (numovė kelnes vidury miesto centro), o į Vilnių atskridę pasigedome dr. Arūno багаžo...

Kam mes esame labai dėkingi

Už ekspedicijos finansinių reikalų tvarkymą esame nuoširdžiai dėkingi nepaprastų sugebėjimų VPU vyriausiajai buhalterei Genei Vidai Gulbinienei, pavaduotojai Reginai Novikienei, GMF dekanui doc. Broniui Šalkui, taip pat Zoologijos katedros vedėjui doc. Vytautui Semaškai ir, žinoma, visais atžvilgiais nepakartojamoms VPU personalo skyriaus darbuotojoms. UAB „Lututė“ dėkojame už reikšmingą pagalbą rengiantis ekspedicijai, o užsienio

Tokiame Tandapio restorane dr. Virginijus nusprendė pasivaikšinti

fondams ir VMSF – už pinigėlius, kurių užteko, kad nenumirtume iš bado ir apmokėtume tyrimų išlaidas bei už blusomis apipultus viešbučius.

Lauktuvių parvežėme nemažai naujų mokslui mikrodrugių rūšių ir daug kitos neįkainojamos mokslinės medžiagos, kuri bus skelbiama prestižiniuose moksliniuose žurnaluose ir rengiamose mokslinėse monografijose. Viena jų (kuria, beje, labai didžiuojusi) neseniai buvo išleista JAV (Davis D. R., Stonis J. R., 2007: A revision of the New World plant-mining moths of the family Opostegidae (Lepidoptera: Nepticuloidea). Washington, D. C., Smithsonian Institution Scholarly Press, 212 p.).

(Pabaiga)

Pastaba. Maloniai kviečiame žurnalo skaitytojus apsilankyti autoriaus svetainėje www.life4diversity.com arba parašyti laiškelį šiuo adresu: stonis@vpu.lt

Nuotraukos – autoriaus ir ekspedicijos dalyvių: Virginijaus Sruogos (VPU, Vilnius) ir Simon R. Hill (University of Westminster, London)